

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 78/14
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Омбудсман
Тржиште заштите грађана Аутоматски Посељене Србијане

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 32166 датум: 03.11.2014.г

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА
УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ
МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ

Извештај о посети РЦГП према Републици Хрватској

Београд, октобар 2014. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Регионални центар граничне полиције према Хрватској
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14).
ПОСЕТУ ОБАВИО	Покрајински заштитник грађана - омбудсман АП Војводине и удружење Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Контролна посета
ДАТУМ ПОСЕТЕ	22. октобар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Стеван Арамбашић, заменик Покрајинског заштитника грађана - омбудсмана</p> <p>Чланови тима: Јагода Вјештица, Стручна служба Покрајинског омбудсмана, Никола Ковачевић, Београдски центар за људска права, Драган Божовић, Београдски центар за људска права Миљена Васић, Београдски центар за људска права</p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Регионалног центра граничне полиције према Хрватској остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију, без обзира на њен степен тајности.

Поступање према нерегуларним мигрантима

Пракса поступања према странцима затеченим на територији која потпада под надлежност РЦГП према Републици Хрватској различита је у зависности од тога да ли је затечено лице нерегуларни мигрант или тражилац азила.

Нерегуларне мигранте према којима полицијски службеници РЦГП поступају можемо поделити у две групе. У прву групу спадају странци који су спречени у покушају незаконитог преласка државне границе са Хрватском. Увидом у евиденцију утврђено је да је у првих 9 месеци 2014. године РЦГП лишио слободе 336 странаца који су незаконито покушали да пређу државну границу. Од тог броја, 243 странца⁴ је лишено слободе у покушају преласка државне границе ван граничног прелаза, на тзв. „зеленој граници“, док је 93 странца лишено слободе на самом граничном прелазу. Другу групу чине странци који су на основу Закона о потврђивању споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Хрватске о предаји и прихвату лица чији је улазак или боравак нелегалан са Протоколом о спровођењу споразума⁵ враћени из Хрватске. Иако је Хрватска од 1. јула 2013. године постала пуноправан члан Европске Уније, реадмисија странца се и даље спроводи у складу са Споразумом о реадмисији са Хрватском, а не по Споразуму са Европском заједницом.⁶ У првих девет месеци у скраћеном поступку реадмисије из Републике Хрватске враћено је 606 странаца. Према речима начелника РЦГП, редован поступак реадмисије је у надлежности полицијских управа Сремска Митровица и Сомбор.

РЦГП према Хрватској не врши идентификацију нерегуларних миграната, већ их прослеђује на даље поступање полицијским управама чија се месна надлежност простире уз границу са Хрватском (ПУ Сремска Митровица и ПУ Сомбор). То значи да надлежне ПУ предузимају све остале радње према нерегуларним мигрантима: идентификацију, подношење захтева за покретање прекршајног поступка, доношење решења о отказу боравка, упућивање у Прихватлиште за странце и слично.

Поступање према тражиоцима азила

Према наводима полицијских службеника РЦГП, ретко се дешава да неко од странаца изрази намеру да тражи азил. У 2014. години није било таквих случајева, док је број лица који је изразио намеру да тражи азил пред полицијским службеницима РЦГП у претходним годинама занемарљив. Тражиоци азила код којих се пронађу потврде о израженој намери, издате у било којој полицијској управи у Србији, а које су издате пре више од 72 часа, упућују се назад у центре за азил, иако је истеком рока од 72 сата њихов статус тражиоца азила престао и њихов боравак на територији РС ван центра за азил, постао незаконит. Идентификација тражилаца азила се не врши, нити их службеници РЦГП спроводе до неког од центара за азил, већ их упућују да се сами јаве.

⁴ Највећи број странаца је пореклом из Сирије, 126.

⁵ „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 19/2010, у даљем тексту Споразум о реадмисији са Хрватском.

⁶ Споразума између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве, „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/2007, у даљем тексту Споразум о реадмисији са Европском заједницом.